УДК 347.78:7.05
DOI https://doi.org/10.32782/klj/2026.3.14

Яркіна Н. Є.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0001-9026-9385

АВТОРСЬКО-ПРАВОВА ОХОРОНА ДИЗАЙНЕРСЬКИХ РІШЕНЬ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ (ПРАКТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Анотація. Високий ступень комерціалізації дизайнерських рішень і швидке оновлення ринку дизайнерських розробок обумовлює значну кількість порушень прав їхніх створювачів. В статті пропонується аналіз сучасних потреб у захисті прав на об'єкти дизайну, досліджується актуальна судова практика у цій сфері. Запропоновані висновки можуть бути корисними для формування ефективних підходів до обрання правових механізмів захисту прав на об'єкти дизайну.

Специфіка об'єктів дизайнерських рішень полягає в їх утилітарних властивостях, а також художньому характері виконання виробів. В контексті правової охорони інтелектуальної власності такі об'єкти можуть розглядатися як твори художнього дизайну та як промислові зразки.

В роботі детально розглядаються умови, особливості та переваги застосування авторсько-правової охорони в контексті сучасної правозастосовної практики. Досліджується критерій оригінальності творів художнього дизайну, його теоретична основа та практичне застосування у практиці національних судів та суду ЄС. На прикладі окремих справ аналізується застосування принципів презумпції авторства, презумпції творчого характеру твору, виникнення правової охорони з моменту створення твору. Окремо приділена увага проблемі можливої колізії авторських прав та прав на промисловий зразок стосовно одного об'єкту дизайну. На основі практично значущих особливостей авторсько-правової охорони творів сформульовано її переваги для захисту прав на дизайнерські рішення. Зокрема, відзначається, що твори художнього дизайну охороняються без будь-якої формалізації та реєстрації; факт створення твору підтверджується за допомогою презумпції авторства; нерезиденти автоматично користуються національним режимом, передбаченим Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів; законодавство надає широкий спектр способів захисту у разі порушення прав; майнові авторські права мають найтриваліші строки чинності, встановлені національним законодавством, міжнародною конвенцією та актами ЄС.

Ключові слова: *авторське право, об'єкти авторського права, твори художнього дизайну, оригінальність твору, захист авторських прав.*

Yarkina N. Ye. Copyright protection of design solutions: distinctive features and advantages (a practical legal perspective)

Abstract. The high degree of commercialisation of design solutions and the rapid renewal of the design market result in a significant number of infringements of designers' rights. This article analyses current needs concerning the protection of rights in design objects and examines recent judicial practice in this field. The conclusions presented may contribute to the development of effective approaches to selecting legal mechanisms for the protection of rights in design objects.

The specificity of objects of design solutions lies in their utilitarian properties, as well as the artistic nature of the execution of products. In the context of legal protection of intellectual property, such objects can be considered as works of artistic design and as industrial designs.

The article provides a detailed examination of the conditions, specific features, and advantages of copyright protection in the context of contemporary law-enforcement practice. It explores the criterion of originality applicable to works of artistic design, its theoretical foundations, and its practical application in the case law of national courts and the Court of Justice of the European Union. Drawing on selected cases, the article analyses

© Яркіна Н. Є., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

the application of the principles of the presumption of authorship, the presumption of the creative nature of a work, and the emergence of legal protection from the moment a work is created.

Particular attention is given to the potential conflict between copyright and industrial design rights in relation to the same design object. On the basis of the practically significant features of copyright protection for works, the article identifies its advantages for protecting rights in design solutions. In particular, it is noted that works of artistic design are protected without any formalities or registration; the fact of creation is established through the presumption of authorship; non-residents automatically benefit from the national treatment provided for under the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; legislation provides a broad range of remedies in the event of infringement; and economic copyright rights enjoy the longest terms of protection established by national legislation, international conventions, and EU law.

Key words: *copyright, copyright-protected subject matter, works of artistic design, originality of a work, copyright protection.*

Постановка проблеми. Результати дизайнерської творчості дуже різноманітні, мають високий ступень комерціалізації та здатні забезпечувати ринкові переваги, тому й рівень запозичень та копіювань у сфері використання об'єктів промислового дизайну також надзвичайно високий. Численні публікації в медіаресурсах про порушення авторських прав митців, поради від фахівців, як попередити та як протидіяти порушенню прав на власні дизайнерські рішення, свідчать про актуальність питання правової охорони таких об'єктів. Водночас, зі швидким оновленням ринку дизайнерських розробок постійно змінюється й характер порушень, що відбивається на специфіці правових конфліктів у цій юридичній площині. Аналіз сучасних потреб у захисті прав на об'єкти дизайну та вивчення актуальної судової практики сприятиме формуванню обґрунтованих підходів в обранні ефективного правового режиму охорони та застосуванні перспективних способів захисту у випадку порушення прав.

Специфіка об'єктів дизайнерських рішень полягає в їхній подвійній характеристиці. По-перше, це – утилітарні властивості, які свідчать про практичну орієнтованість, функціональність, ужитковість; по-друге – художній характер виконання виробів за законами краси та естетики, який відбиває творчу індивідуальність створювача. В контексті правової охорони інтелектуальної власності такі об'єкти можуть розглядатися як авторські твори, а також як промислові зразки. Обрання ефективного правового режиму для захисту прав на конкретний об'єкт залежить від його дизайнерських характеристик та від сфери застосування.

Метою статті є розгляд окремих умов, особливостей та переваг застосування авторсько-правової охорони в контексті сучасної практики захисту прав на результати дизайнерської творчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Авторсько-правова охорона творів художнього дизайну зазвичай досліджується в контексті загальних підходів до регулювання відносин щодо результатів художньої творчості з виокремленням теоретичної та практичної проблематики. Предметом сучасних наукових досліджень стають питання правової охорони дизайнерських рішень в окремих сферах їх використання. Так, М. Бичковською було розглянуто теоретико-прикладні проблеми охорони прав інтелектуальної власності на незареєстровані дизайни в сфері індустрії моди [1]; М. Циронян проаналізовано правову природу дизайну у фешн-індустрії та його правову охорону як об'єкта авторського права [2]. К. Зеров присвятив публікації основним питанням авторського права щодо результатів діяльності ілюстраторів та дизайнерів [3]. Теоретичні проблеми визначення поняття дизайну, як об'єкта права інтелектуальної власності, та його видів розкрито в роботі Ю. Симонян [4]. Практична орієнтованість на питання судового захисту та судової експертизи творів мистецтва відзначається в публікацях Н. Кісіль [5]. Науковому аналізу окремих кейсів про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності, в тому числі в сфері дизайну, присвячені праці Г. Андрощука [6].

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 2 Бернської Конвенції про охорону літературних і художніх творів [7] термін «літературні і художні твори» охоплює всі твори в галузі літератури, науки і мистецтва, яким би способом і в якій би формі вони не були виражені. До національного законодавства

віднесено питання визначення статусу творів прикладного мистецтва. Країни Союзу можуть визначати статус творів прикладного мистецтва і промислових малюнків та зразків.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» [8] серед охоронюваних творів визначає твори художнього дизайну (ст. 6). Як свідчить судова та інша правозастосовна практика, поняття твору художнього дизайну використовується з метою охорони прав абсолютно різноманітних дизайнерських рішень в сфері виробництва промислових виробів, іграшкової індустрії, харчової промисловості, пакування товарів, дизайну інтер'єрів, виробництва одягу, ювелірних виробів тощо. Широкий спектр дизайнерських розробок у сфері фешн-індустрії навіть послужив підставою для пропозиції ввести категорію «твори моди», як самостійного об'єкта авторського права [2, с. 368]. Втім, незважаючи на велику кількість різновидів об'єктів в сфері дизайнерської творчості, слід виходити з основних ознак, притаманних родовому поняттю «твір». Його легальне визначення стало новелою закону «Про авторське право і суміжні права» [8] і включає обов'язкову ознаку «оригінальності» інтелектуального творіння автора. Оригінальність твору – це ознака (критерій), що характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі. Таким чином, застосування авторсько-правового режиму охорони потребує обов'язкового встановлення ознаки оригінальності об'єкту, яка відображає творчі рішення автора при його створенні. Розкриваючи це поняття дослідники відзначають, що твір авторського права не повинен бути креативним або новаторським, але для того, щоб він був визнаним оригінальним, треба довести, що автор використовував свій власний інтелектуальний потенціал для створення твору, а не копіював його. Автор повинен вкласти щось від себе до твору шляхом здійснення вільного та творчого вибору [1, с. 65].

Підхід щодо врахування ознаки оригінальності охоронюваного об'єкту авторського права є усталеним у європейській практиці розгляду спорів. Так Суд ЄС в своєму рішенні від 12 вересня 2019 р. у справі C-683/17 [9] вказав, що законодавці ЄС обрали систему, в якій охорона промислових зразків і охорона, що забезпечується авторським правом, не є взаємовиключними. Беручи до уваги це, суд встановив, що промислові зразки можуть бути визначені як «твори» в розумінні Директиви Європейського Парламенту і Ради 2001/29/ ЄС про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві [10], якщо вони є *оригінальним* об'єктом в тому сенсі, що він є власним інтелектуальним творінням автора.

В останні роки національні суди активно застосовують підходи, що ґрунтуються на положеннях актів ЄС, втілюючи таким чином сучасні європейські стандарти правової охорони інтелектуальної власності. Зокрема, предметом справи, розглянутої Верховним Судом у складі колегії суддів Касаційного господарського суду, був захист авторських прав на оригінальний твір художнього дизайну [11]. У справі, яка переглядалась, позов був заявлений Компанією LEGO A/S до фізичної особи – підприємця щодо заборони відповідачу здійснювати відтворення, сповіщення на вебсайті інтернет-магазину та подальше розповсюдження шляхом введення в цивільний обіг будь-яким способом конструкторів в упаковці, яка відтворює дизайн упаковки аналогічних товарів позивача. Встановлено, що позивач володіє авторськими правами на продукцію LEGO, яка пропонується до продажу в розробленій його дизайнерами упаковці з художніми ілюстраціями конструкторів. Суд зазначив, що набуті позивачем права на дизайн конструкторів LEGO, оформлення їхнього пакування, інструкції до конструкторів LEGO, а також інші індивідуалізовані позначення захищаються в Україні відповідно до положень Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів та законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. Пропонування відповідачем до продажу та продаж в Інтернет-магазині продукції, упаковка якої відтворює оригінальний дизайн упаковок продукції LEGO, визнані такими, що порушують авторські права позивача на *оригінальний дизайн* упаковки. Використання зображення охоронюваного

оригінального авторського дизайну продукції на упаковці відповідача було підтверджено висновком експертизи.

В іншій справі за аналогічним позовом компанії LEGO A/S [12] відповідач, заперечуючи право позивача звертатися з відповідними вимогами, стверджував про недоведеність належності позивачеві авторських прав на авторський дизайн упаковки конструкторів. Проте суд зазначив, що згідно з пунктом 1 ст. 15 Бернської конвенції [7] для того, щоб автор літературних і художніх творів, що охороняються цією Конвенцією, розглядався, за відсутності доказів протилежного, як такий і відповідно до цього допускався у країнах Союзу до порушення судового переслідування проти контрафактів, достатньо, якщо ім'я автора буде позначено на творі звичайним чином (презумпція авторства). Оскільки ім'я позивача зазначено на матеріальних носіях, де втілено авторський дизайн (зокрема, на упаковках іграшкових конструкторів), позивач є володільцем авторських прав на авторський дизайн. Таким чином, відтворення авторського дизайну в оформленні упаковки продукції без належного дозволу позивача як власника авторських прав на зазначений дизайн визнано порушенням його виключних майнових авторських прав. Суд задовольнив вимогу про вилучення та знищення всієї продукції з порушеннями (упаковка, товар, супровідні деталі, інструкція, декоративні наліпки), оскільки без упаковки така продукція не становить жодної комерційної цінності. Вимоги про стягнення компенсації за порушення авторських прав були обгрунтовані тим, що відтворення, публічне сповіщення та розповсюдження авторського дизайну відповідачем дозволяє йому отримати економічні, репутаційні переваги, що порушує економічний інтерес позивача як виробника та дистриб'ютора тієї ж продукції з використанням власних авторських прав. Суд, пославшись на ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [13] та практику Європейського суду з прав людини, що захищає економічний інтерес, породжений наявністю в особи прав інтелектуальної власності, задовольнив вимоги про стягнення компенсації.

Як свідчать рішення у наведених справах, а також нові позови, з якими компанія LEGO A/S продовжує звертатися до суду [14], охорона прав на художній дизайн пакувань відкриває перспективи заборонити розповсюдження продукції, яка пропонується для продажу у відповідній упаковці з ознаками порушення авторських прав. Говорячи про ці приклади судового захисту авторських прав на твори художнього дизайну слід відзначити, що компанія The Lego Group має багаторічних досвід захисту своїх прав на інтелекуальну власність, захищаючи не лише авторські права на дизайн іграшок та упаковки продукції, але й торговельну марку, промисловий зразок, патенти. Як відмічають фахівці, компанія завжди виступала проактивно у справах своїх патентів через жорстку конкуренцію з боку іноземних клонів. Разом із тим, значна частина рішень на користь групи LEGO пов'язана саме із позовами про захист авторських прав проти китайських виробників, що було підтверджено, в тому числі, рішеннями судів Китаю [6]. В Україні захист прав цієї всесвітньовідомої компанії на основі національного авторсько-правового законодавства також демонструє успіх.

В практиці існують приклади успішного захисту авторських прав на дизайн, що належать українським товаровиробникам. Так сталося у справі бренду KHUSTYNA, який співпрацює з українським митцем та має належно оформлені права на використання його робіт на своїх виробах – хустинах. Після виявлених випадків пропонування для продажу товарів із скопійованим малюнком, власник бренду був вимушений протидіяти порушенню, бо поширення дешевих підробок негативно впливало на довіру клієнтів до автентичності його продукції. В порядку досудового врегулювання вдалося досягти задоволення вимог про припинення продажу підробок, видалення оголошень з інтернет-магазинів; вилучення та передачі хустин-підробок бренду KHUSTYNA; компенсації фінансових втрат, видалення карт товару з глобальних українських маркетплейсів [15]. Напевно, успіх врегулювання цього спору не в останню чергу залежав від підтверджених майнових прав на малюнок (твір образотворчого мистецтва), який, по-суті, збігався з дизайном виробу в цілому. Тож питання оригінальності дизайну фактично не піддавалося сумніву.

Водночас, у площині комерційних конфліктів між виробниками можуть виникати більш складні ситуації, коли оригінальність дизайну не сприймається як очевидний факт, а потребує доведення. Подібна ситуація характерна для ринку одягу, взуття, аксесуарів, ювелірних виробів. Більшість видів товарів середнього та бюджетного сегментів мають схожі моделі, крій, тощо і не відрізняються якоюсь унікальністю. З іншого боку, внесення незначних змін в оздоблення речі вже створює відмінності, які не дозволяють стверджувати про копіювання дизайну. Практика свідчить про те, що позивачеві, який посилається на свої авторські права на дизайн, не завжди просто довести творчу складову, яка є і передумовою, і виміром оригінальності твору художнього дизайну. Складність процесу доведення критерію оригінальності ілюструє відома справа, розглянута судом ЄС на запит Верховного суду Португалії (Справа C-683/17) [9]. Основний спір виник між компаніями Cofemel та G-Star, які працюють у сфері дизайну, виробництва та продажу одягу. Компанія G-Star подала позов до португальського суду першої інстанції, вимагаючи від Cofemel припинити та утримуватися від усіх порушень її авторських прав, а також відшкодувати їй збитки. У цьому позові G-Star стверджувала, зокрема, що певні моделі джинсів, світшотів та футболок, вироблених Cofemel, дублюють її продукцію. G-Star також наполягала на тому, що зразки її одягу є оригінальними інтелектуальними результатами, тому повинні кваліфікуватися як «твори», що підлягають охороні авторським правом. Захист Cofemel грунтувався на тому, що подібні зразки одягу не можуть бути класифіковані як охоронювані твори. Суд першої та апеляційної інстанцій постановили, що зразки одягу компанії G-Star є творами, на які поширюється охорона авторського права, а відповідач порушує ці авторські права. Але Верховний Суд через невпевненість в тому, що охорона авторським правом поширюється на ці об'єкти так само, як і на будь-який літературний і художній твір, звернувся до суду ЄС за тлумаченням Директиви 2001/29 про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві. Суд ЄС вказав, що промислові зразки можуть бути класифіковані як «твори» в розумінні Директиви 2001/29, якщо вони є *оригінальним* об'єктом в тому сенсі, що він є власним інтелектуальним творінням автора. Проте створення естетичного ефекту само по собі не дає можливості визначити, чи є цей зразок інтелектуальним творінням, яке відображає свободу вибору та індивідуальність його автора, і, таким чином, відповідає вимозі оригінальності. Отже, та обставина, що зразки одягу, створюють, крім свого практичного призначення, специфічний та естетично значущий візуальний ефект, не є такою, що виправдовує кваліфікацію цих зразків як «творів» у розумінні Директиви 2001/29 [16].

Таким чином, суд ЄС, по-суті, відмовився застосувати до зразків одягу, які можуть бути результатом дизайну, презумпцію наявності творчої складової і оригінальності та вказав на те, що ця творча ознака має бути доведена. Стосовно цієї презумпції правники вказують на її важливість в авторському праві, адже доки не доведено інше, результат інтелектуальної діяльності вважається створеним творчою працею [3]. Відзначимо, що у більшості випадків, коли йдеться про традиційні види творів – літературні, образотворчі, фотографічні чи інші – їхня оригінальність припускається і предметно не досліджується. Винятком з цього є випадки, коли авторство оспорюється саме з підстав відсутності ознак оригінальності твору. Саме таким чином, зокрема, обґрунтовувались позовні вимоги компанії Luigi Lavazza S.p.A. про визнання відсутності авторства на твір до фізичної особи, яка зареєструвала авторські права на збірку творів образотворчого мистецтва «Ескізи дизайнів «LAVAZZA». В суді позивачем було доведено, що у своїй діяльності він використовує позначення LAVAZZA з моменту його створення у 1927 році, воно є прізвищем засновника, який почав використовувати його для цілей маркування власних товарів з 1895 року; у 1946 році студією «Aerostudio Borghi» в Мілані розроблений перший логотип LAVAZZA; позивач отримав правову охорону відповідних торговельних марок за міжнародною реєстрацією. Суд, задовольняючи позов, вказав, що ознакою твору, як об'єкта авторського права, є його оригінальність, тобто він не має бути відтворенням або повторенням уже існуючого (раніше створеного) твору; твір

відповідача не відповідає критерію оригінальності, отже не може бути об'єктом авторського права [17].

Говорячи про дизайн як діяльність, слід зазначити, що її характеристики спираються на те, що це творча діяльність, метою якої є визначення формальних якостей промислових виробів [4, с. 40]. Водночас, стосовно дизайнерських рішень промислових виробів перешкодою для застосування описаної презумпції наявності творчої складової (отже й оригінальності об'єкту) може бути універсальний, поширений вигляд виробів певного виду, який важко охарактеризувати як той, що відрізняється від норми. Тож встановлення оригінальності художнього дизайну виробу нерідко стає тим ключовим моментом, що має визначити спір між конкурентами. Прикладом служить конфлікт на ринку ювелірних виробів, який виник між двома ювелірними брендами «Золотий вік» та Guzema Jewelry після того, як ювелір Валерія Гузема звинуватила компанію «Золотий вік» у плагіаті дизайну обручки. Натомість компанія «Золотий Вік» запевнила, що не копіювала вироби Guzema, адже тренд на подібні відкриті каблучки з кульками (open ring balls) з'явився на початку двадцять першого століття в Італії, і така форма використовується переважною більшістю виробників не один десяток років. Також компанія додала, що не патентує свої вироби з тих самих причин, з яких не патентується крій одягу [18]. Відомо, що в сфері фешн-індустрії в умовах швидкоплинності та мінливості моди дизайнери фактично не здатні монополізувати права на універсальні моделі одягу чи взуття, які не відрізняються якоюсь унікальністю. Зі свого боку дослідники відзначають, що способи охорони дизайнів у сфері індустрії моди, які вимагають здійснення формальностей щодо кожного окремого дизайну, є надто обтяжуючими для таких високошвидкісних сфер виробництва, адже вони зумовлюють певні фінансові та часові витрати [1, с. 3]. Тож з наведеного спору слід зробити один важливий висновок: маєшь намір захищати авторські права на художній дизайн власних виробів – будь готовий довести його оригінальність.

Водночас не варто забувати, що така оригінальність має бути забезпечена законним шляхом – або за рахунок власного творчого процесу, або на підставі домовленостей із авторами, чиї твори надають оригінальності виробу в цілому. Очевидно неприпустим є використання чужих творів без згоди їхніх авторів. Про таку ситуацію, приміром, заявила майстриня петриківського розпису Г. Назаренко, яка наголосила, що не давала дозволу на використання картини «Вишневий сад» для створення одягу та сумок, які виставляються на міжнародних виставках та пропонуються для продажу [19]. Подібні дії мають ознаки порушення авторських прав, а тому не можуть породжувати авторсько-правову охорону щодо дизайну у його виробника. Правила, які будуть діяти в цих відносинах, аналогічні тим, що застосовуються у разі створення похідних творів, тобто вимагають дозволу автора оригінального твору. Це особливо актуально для творів образотворчого мистецтва, адже вони найчастіше стають предметом різноманітної переробки з метою подальшого комерційного розповсюдження. Так, відома художниця Є. Гапчинська стикнулася з фактом переробки своєї картини у схему для вишивки, яка була розміщена у журналі і розповсюджена організацією поштового зв'язку, а тому звернулася до суду з позовом про порушення авторського права на твір образотворчого мистецтва. Верховний Суд підтвердив правильність рішення апеляційної інстанції, ухваленого на користь художниці [5].

Особливістю правового регулювання відносин щодо використання дизайнерських розробок є те, що зовнішній вигляд виробу може також охоронятися як промисловий зразок (результат художнього конструювання). В більшості випадків промислові зразки реєструються у відповідному реєстрі, що підтверджується видачею охоронного документу – свідоцтва. Відповідно можуть виникати ситуації, коли до одного об'єкта буде застосована подвійна (кумулятивна) правова охорона в інтересах одного правоволодільця, або навпаки – існуватиме колізія прав різних суб'єктів, один з яких володіє авторськими правами на дизайн, а інший – правами на промисловий зразок. В останньому випадку вірогідніше за все постане практичне питання вирішення колізії на користь

одного з суб'єктів. Ключову роль у цьому відіграватиме момент виникнення правової охорони на вказані об'єкти, підтвердження цього факту та строк чинності майнових прав на відповідний об'єкт. Подібний правовий конфлікт був розглянутий судом стосовно дизайну печива, зареєстрованого як об'єкт авторського права за фізичною особою – автором, а також зареєстрованого як промисловий зразок за виробником печива. При розгляді спору було встановлено, що авторські права хоча і були зареєстровані пізніше ніж промисловий зразок на ідентичний зовнішній вигляд печива, однак виникли набагато раніше реєстрації промислового зразка, адже дата створення дизайну (детально описаного об'ємного малюнку) вказувалася у заявці на реєстрацію твору і не була спростована. Застосувавши законодавчі положення про виникнення авторського права з моменту створення твору, про презумпцію належності авторського права особі, яка подала розробку дизайна на реєстрацію, а також врахувавши той факт, що реєстрація авторських прав не має правовстановлюючого значення, суд визнав дії виробника печива порушенням авторських прав на дизайн печива [20].

Висновки. На основі окреслених практично значущих особливостей авторсько-правової охорони дизайнерських рішень, можно сформулювати її переваги, підтверджені наявною практикою розгляду судових спорів.

1. Твори художнього дизайну охороняються автоматично без необхідності будь-якої формалізації чи реєстрації.

2. На підтвердження авторства достатньо послатися на вказівку власного імені (найменування) на матеріальних носіях, де втілено авторський дизайн (презумпція авторства).

3. Автори – нерезиденти автоматично користуються національним режимом, передбаченим ст. 5 Бернської конвенції, що позбавляє необхідності мати будь-які охоронні документи на території країни, де запитується захист.

4. Авторсько-правове законодавство надає широкий спектр способів захисту у разі порушення прав: вимагати припинення порушення на майбутнє, вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів, стягнення компенсації, відшкодування моральної шкоди.

5. Майнові авторські права мають найтриваліші строки чинності, встановлені національним законодавством, міжнародною конвенцією та актами ЄС.

У подальшому науковому дослідженні правовідносин у сфері використання дизайнерських рішень окремої уваги потребуватимуть питання договірного оформлення відносин щодо створення та використання об'єктів дизайну, а також правових наслідків укладення договорів різних типів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бичковська М. Є. Охорона прав інтелектуальної власності на незареєстровані дизайни в сфері індустрії моди : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ. 2021. 223 с. URL : https://scc.knu.ua/upload/iblock/277/v3x85pn7q1roxg9nb4zr7uqqq6e1m6bt/dis_Bychkovska%20M,E,.pdf (дата звернення: 29.07.2026).

2. Циронян М. С. Дизайн у фешн-індустрії як об'єкт авторського права. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство».* 2026. Вип. 1., Ч. 1. С. 364–369. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.1.57 (дата звернення: 29.07.2026).

3. Зеров К. Авторське право для ілюстраторів та дизайнерів. *LIGA.net :* веб-сайт. URL : https://blog.liga.net/user/kzerov/article/40742 (дата звернення: 29.07.2026).

4. Симонян Ю. Визначення поняття та умов правової охорони дизайну як об'єкта права інтелектуальної власності та галузі креативних індустрій. *Юридичний вісник*. 2023. № 2. С. 38–46. DOI https://doi.org/10.32782/yuv.v2.2023.5

5. Кісіль Н. Захист авторських прав у судовому порядку. *Про творчість, інтелектуальну власність та судову експертизу* : веб-сайт. URL : https://www.kisil-nv.com/2023/02/25/%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83-%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2/ (дата звернення: 29.07.2026).

6. Андрощук Г. Lego vs Lepin – остаточне рішення на користь LEGO. *Юридична газета*. 2020. 3 серпня. URL : https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/lego-vs-lepin--ostatochne-rishennya-na-korist-lego.html (дата звернення: 29.07.2026).

7. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький Акт від 24 липня 1971 року, змінений 2 жовтня 1979 року. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text (дата звернення: 29.07.2026)

8. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855 (дата звернення: 29.07.2026).

9. Cofemel – Sociedade de Vestuário SA v G-Star Raw CV, Court of Justice of the European Union, 12 September 2019, C-683/17. URL : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0683 (дата звернення: 29.06.2026).

10. Директива Європейського Парламенту і Ради 2001/29/ЄС про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві : міжнародний документ від 22 травня 2001 р. № 2001/29/ЄС. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-01#Text (дата звернення: 29.07.2026).

11. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 11 липня 2024 року (судова справа № 910/11011/23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/120368503 (дата звернення: 29.07.2026).

12. Рішення Дарницького районного суду м. Києва від 10 травня 2024 року (судова справа № 753/8408/23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/119762016 (дата звернення: 29.07.2026).

13. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Перший протокол) від 20 березня 1952 р. База даних «Законодавство України». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535 (дата звернення: 29.07.2026)

14. Ухвала Господарського суду міста Києва від 11 червня 2026 року (судова справа № 910/6005/26). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/137298382 (дата звернення: 29.07.2026).

15. Що принесе порушення авторських прав і як бізнесу захистити права на інтелектуальну власність? Кейс бренду KHUSTYNA. *Юридична газета*. 2024. 16 серпня. URL : https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/shcho-prinese-porushennya-avtorskih-prav-i-yak-biznesu-zahistiti-prava-na-intelektualnu-vlasnist-key.html (дата звернення: 29.07.2026).

16. Резюме рішення суду ЄС у справі C-683/17 від 12 вересня 2019 року (Cofemel – Sociedade de Vestuário SA v G-Star Raw CV). *IP OFFICE. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій.* URL : https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/resume-Cofemel-Sociedade-de-Vestuario-SA.pdf (дата звернення: 29.07.2026).

17. Рішення Солом`янського районного суду міста Києва від 16 липня 2024 року (судова справа № 760/10532/23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/120476735 (дата звернення: 29.07.2026).

18. Ковнір С. Компанія «Золотий вік» відповіла на звинувачення у плагіаті. *OBOZ.UA :* веб-сайт. URL : https://news.obozrevatel.com/ukr/show/people/zolotij-vik-yakij-reklamuvala-zirka-kvartalu-95-vidpoviv-na-zvinuvachennya-u-plagiati-prikras.htm (дата звернення: 29.07.2026).

19. Шостак В., Приходько О. Без дозволу використали картину для дизайну одягу: мисткиня з Дніпропетровщини заявила про порушення авторського права. *Суспільне. Дніпро :* веб-сайт. URL : https://suspilne.media/dnipro/1267354-bez-dozvolu-vikoristali-kartinu-dla-dizajnu-odagu-mistkina-z-dnipropetrovsini-zaavila-pro-porusenna-avtorskogo-prava/ (дата звернення: 29.07.2026).

20. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 30 вересня 2025 року (судова справа N 200/26960/15). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/130829153 (дата звернення: 29.07.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 30.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026